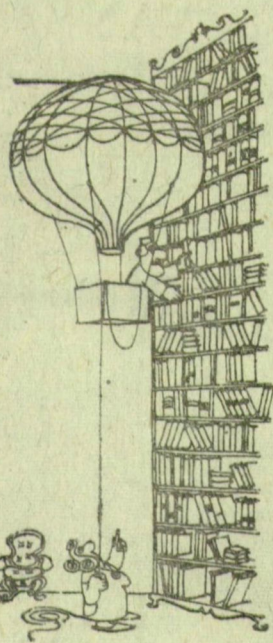

RÉGIMÓDI

— Emil, azt a könyvet hozd le, ott a bal kezedenél...

STRAND-DIVAT

Kétrészes, vászonból készült strandegyüttes. A felsőrészel egybeszabott mininadrág zsebei, a kalap és a kabátka csíkos anyagból készültek

Sárga, egyszínű jerseyből készült minishort, egybeszabott felsőrészel, sötétkék bőrvöve, tarka selymekendővel, fémgombokkal díszített zsebekkel

Szakonyi
Károly

SÜTŐK BÁLJA

Megint a szekrényt rendezgette. Hús volt a szoba, csak a félig nyitott ablakon áradt be egy kis langy-meleg a kertből. És apró neszek: a májusi napra, a virágzó fák illatára kiröppent méhek ott tévelyegtek a ház sárga falánál. De a szoba még a telet őrizte; az öregasszony fázott, hideget érzett a homloka, a keze. Kutatott a selyempapírba csomagolt párnahuzatokat, hálógépek, csipkés blúzok között. Enyhe porszag volt, alig érezhető, talán nem is por, csak a háborítatlan múltzag; púderok, régi kölnik, hajdani cigaretták meghalt illata. Délután volt; a lakás kitakarítva, a horgolt terítővel letakart asztalkán — a fekete faborítású falóra alatt — porcelán vázában barkaág; a magasan bevetett ágyon gobelindiszpárna; rend. Rend, mint mindig: konyhában, szobában, szekrényben. A polcok szabályos rendje. Csíkos férfiingek, színehagyott nyakkendők, fehér selyemharisnya, vékony bőrkesztyű, egy szalag (milyen sárga, töredezett!), s köztük a rózsaszín papír, ami már nem is zizeg: puha, mint a batiszt. Batiszt zsebkendő monogrammal: S. V. Kivette, hogy összehajtogassa szépen — koppanva hullt a padlóra egy kétrét hajtott kartonlap: zöld keretben lila betűk... Az öregasszony bal kézzel megkapaszkodott a szekrény ajtajába, hajoltában megroppant a dereka, így maradt kicsit a föld felé görbülve, nyöszörgve, aztán kaszáló mozdulattal elérte a lapot, felemelte. Szédült; várnia kellett, hogy eltűnjenek szeme elől a karikák. Imbolygó járásával bebóklásztta a szobát — a varrógépen találta meg a szemüvegét. A BUDAPESTI SÜTŐMUNKÁSOK VIGALMI BIZOTTSÁGA — olvasta a karton lila betűit. — Vigalmi bizottság — ismételte csodálkozva. Az ablakhoz ment, hogy jobban lássa a fakó meghívót. SÜTŐK BÁLJA. Ó, a sütők bálja! Egy pillanattal mintha emlékezett volna rá, de aztán megint a csodálkozás: — Sütők bálja? Tovább betűzte: SZEMÉLYJEGY VIGALMI ADÓVAL EGYÜTT 2 PENGÓ 40 FILLER. CSALÁD-JEGY. — Család-jegy?... — CSALÁD-JEGY (2 HÖLGY 1 ÚR 6 PENGÓ. JEGYEK A SÜTŐDEK BIZALMI FERFIÁNÁL... AZ É. M. O. SZ. DALKÖR KÖZREMŰ... — Hat pengő. Mennyi lehetett az a hat pengő? — ...KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL A BUDAPESTI SÜTŐK SZAKOSZTÁLYA... — Ó, a sütők szakosztálya! Vendi! Vendi, ahogy mondja... hogyan is mondta mindig? Ó, igen, a szakosztály!... — SZAKOSZTÁLYA OTTHON ÉS ROKKANT ALAPJA JAVÁRA... 1928...

Az öregasszony megkapaszkodott az ablakpárkányba, nézte a kert friss zöld fáit és számolgatta, hogy mikor is volt 1928? Húsz éve? Dehogyan! Negyven éve? Nem, több is! Több is, persze. Régen. Nézte a fákat, megint nyár lesz. Az ég messzi kéksége. A megrozsdált kerítés, a feltöredezett betonutacska. Nyár lesz.

Nahát! Felemelte a kartont, szétnyitotta. TÁNCREND ÉJFÉL ELŐTT: SÜTŐ CSÁRDÁS, KERINGÓ, TANGÓ, SHIMMY... ÉJFÉL UTÁN: KERINGÓ HÖLGYVÁLASZ... ezt nehezen olvasta: BLACK BOTON. Töprengett, hogy mi is volt az a black boton? Csak a végén derült fel az arca: CSÁRDÁS REGGELIG.

Vendi gyönyörűen tudott csárdásolni. Egyenes derék, feltartott fej, a test finom, ruganyos rezgő mozgása. Finoman. Úriasan...

A karton hátulján ezt olvasta: FELÜLFIZETÉSEK! TEKINTETTEL A NEMES CÉLRA KÖSZÖNETTEL, ELFOGADTATNAK ÉS AZ „ÉLELMEZÉSI MUNKÁS”-BAN NYUGTÁZTATNAK.

Meg kellene keresni ezt az „Élelmezési Munkás”-t, biztosan benne van a nevük.

Állt ott az ablaknál és látta, hogy megint nyár lesz. Vendi ilyenkor szilvakék öltönyt viselt és szalmakalapot. Szerette a szép nyakkendőket. Megkefélgette a bajuszát a mosdótól fölött a konyhában és azt mondta: — Nanica! — igen azt mondta: — Nanica, megyek a szakosztályba. Vendi bizalmi volt. Hajnal-

ban — még csaknem éjszaka — kezdte a munkát a pékségben, délre hazaért, akkor lefeküdt, négy óra felé felöltözött, simára fésülte a haját és azt mondta: — Nanica, megyek a szakosztályba. Tehát huszonnyolcban volt ez a bál!

De mikor is volt 1928? Milyen régen?

Elfáradt; egy kicsit leült a divány bordó plüss takarójára.

Nagyon régen... Hogyan is gondolhatta volna, hogy csak húsz éve? Hiszen húsz évvel ezelőtt Vendi már nem élt.

Most meglátta a termet. Hirtelen meglátta a kristályüveg csillárakat, a fényes parkettet, a suhanó szoknyákat, a fehér ingmelleket... Csak ennyit.

Aztán megint Vendi, ahogy kefélteti a bajuszát a mosdó fölött. Meg azt az inasgyereket is, aki benyit a konyhába: — Vendi szaktárs itthon van?

— Mire ő: — Talán úr... vagy bácsi! Nem?!

— Nem — mondja nevetve az inasgyerek —, mi szaktársak vagyunk, nem urak. Megvárom! — És leül a konyha küszöbére, felcsap egy könyvet, olvas. Ó meg tejeskávéval és süteménnyel kínálja.

— Aztán mi jót olvasunk?

Az inasgyerek feltelkint, mint-ha latolgatná, érdemes-e megmondani: — Marxot!

— No hát jól van, csak tessék, fogyassa ezt a kis süteményt és ezt a kis kávé. Olvasson csak, ráér, majd megjön az uram...

— És tesz-vesz tovább a konyhában, ruhákat locsol be vasalóhoz. S egyszercsak megszólal az inasgyerek izgatottan, úgy hogy meg is ijed, azt hiszi, valami baj történt az udvaron.

— Nanica néni! — Tudja-e, hogy Vendi szaktárs, meg mi valamennyien mire készülünk?

— Ugyan mire? — kérdi mosolyogva.

— Forradalomra!

Nevet a gyereken, mert olyan elszánt a tekintete, mint egy férfié, nem érti mit mond, csak nevet rajta, de amaz öklével rácsap a küszöbre: — Elsőpörjük ezt a sok hájas munkásnyűzöt!

— Hát a kávé finom volt-e?

— Nanica néni! — mondja sértődötten a gyerek. — Ez komoly dolog!

Ó csak nevet tovább. Nevetve mesélte este Vendinek is. Az ura itta a karlsbádi bögréjéből a rumos teát, lesimított frizuráján hajnecc, szája fölött bajuszkötő — készült a lefekvéshez. Ingben volt, mellényben, puha papucsban. Ült a hokkedlin és nézte őt, hogy milyen szorgosan szidolozza még késő este is a rézmozsarat. Szép tiszta volt a konyha, vaníliaszagú.

A háború után abból az inasgyerekből nagy politikus lett. Vendi halála után egyszer felkereste. Az elvtársak — így kellett szólítani őket — mondták, hogy várni kell, tárgyal. Nagy bőrfotelba ültették, a falakon vörös plakátok voltak, vörös betűk... Végre kinyílt az ajtó, a volt inasgyerek — hatalmas férfi — tárt karral fogadta: — Nanica néni!

— Vendi — mondta ő sírva —, Vendi meghalt.

A tárt kar kézfogásra hanyatlott. — Miben segíthetek, drága Nanica néni?

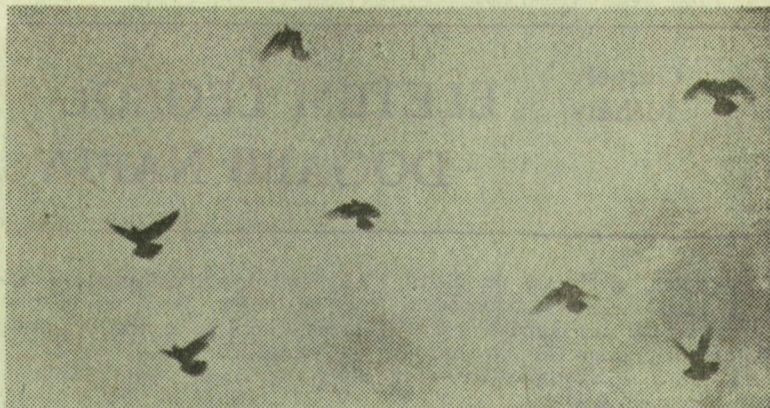
— Csak egy kis süteményt hoztam — mondta gyenge mosollyal a könnyein át. — Csak egy kis régimódi linzert, amilyet akkor is adtam mindig a kávéhoz, ha az uramat várta a küszöbön... Merthogy szerette Vendi... csak tessék, tessék... Hát aztán a szakosztály... látom... látom... — és körbemutatott.

A karton meghívó lecsúszott a földre. Érte nyúlt, felállt. Betakarta óvatosan a batiszt zsebkendőbe és odatette Vendi fényképe alá. A diófa keretből nevető szemű, csinos barna férfi nézett a végtelenbe. Jól vasalt ing, gondosan kötött nyakkendő.

— Mindig ilyen voltál — mondta a fényképek az öregasszony. — Mindig nett, elegáns. Fésülködted a tükör előtt, aztán azt mondtad: — Nanica, megyek a szakosztályba.

— És ez a bál is volt egyszer... 1928-ban. Itt a meghívó.

Minden itt van még, csak ő nincs már sehol.

Liebmann Béla

Madarak

UTITÁRSÁK

Szín: vasúti fülke. A vonat állandóan döcög. Csak ketten ülnek a fülkében

Lódenkabátos férfi (telt arcú, kopaszodó, rémesen unatkozik). Ballonkabátos férfi (sápadt, keszeg, szeszínű bajusszal, mogorván bámul maga elé).

Lóden: (nem bírja tovább a csendet, beszélgetést kezdeményez): Messze lesz az utazás, szomszéd?

Ballon: (ridegen): Mi köze hozzá?

Lóden: (erőlködve): Szép, meleg, bariton hangja van. A sógoromnak van ilyen, Lópatkoló Kovács Berzencén. Ismerősnek tetszik lenni Berzencén?

Ballon: (megvető tekintettel): A ménkübe! Nem tud csendben maradni?

Lóden: (barátságosan): Istenkém, nem lehet mindenki ismerős Berzencén. Attól még rendes ember lehet. Nem igaz? Hehe! (Felkacag.) De hogy ne vágjak a szavamba, én Alsóbeléndesre utazom. Tetszik tudni, merre van? Kisagócs és Bertényes között. A hűgomhoz megyek. Képzelve, ikreket szült! Ilyen meg nem volt a mi családjunkban. Fejenként két kiló húsz dekával jöttek a világra. Ez igen, nemde-bár?!

Ballon: (vállát rándítja): Érdedel is engem!

Jenő
István

SZÍNHÁZI
EMLÉKEK

Régi szegedi színészekről írt sorozatunkban most két országos hírű, Kossuth-díjas művésznünket szólaltatunk meg, miként emlékeznek szegedi éveikről.

Rajz János

egyik körüti presszóban mesél szegedi emlékeiről:

— Régi szálak fűznek Szegedhez és a szegedi színházhoz. Hódmezővásárhelyen jártam iskolába, s mint diáknéző szerettem bele az akkor nyáron ott szereplő Palágyi-féle szegedi színházba. Nemsokára tényleg színész lettem és 1926—27-es idényben le is szerződtem Andor Zsigmond társulatához. Két év múlva innen elkerültem és később Sziklai Jenő igazgatása alatt tértem vissza a szegedi deszkákra, ahol akkor — merem mondani — európai nivójú operett-előadásokat honosított meg az igazgató. A legnagyobb élményem is — folytatja Rajz János — Szegedhez fűződik, mert 1945-ben, amikor ismét odaszerződtem Lehota Árpád együtteséhez, olyan társulatnak lettem tagja, mely országos viszonylatban is kiváló volt. Szeretném, ha mielőbb oda jutnánk, hogy minden magyar vidéki színház olyan szintre emelkedne, mint amilyen a szegedi színház. Akkor olyan közönségnek játszhatunk, akik akkor tanulták meg tisztelni és szeretni a színházat. Ez nemcsak legszebb szegedi emlékem, de életem legmaradandóbb emléke is.

Simándy József

— Hogy mit jelentett számomra Szeged? — ismételte a

Lóden: Úgy gondoltam, lemegegyek hozzá három napra. Ennyit kértem ki a szabadságomból. Ön hol dolgozik?

Ballon: (morog): Mmmmmrrrrr.

Lóden: (derüsen): Igaza van! Egyik munka olyan, mint a másik. Ahogy a feleségem szokta mondani: Fiam, fő a becület! (Fényképet vesz elő.) Tessék nézni. Ez itt a feleségem!

Ballon: (négyfelé tépi a képet, kidobja az ablakon).

Lóden: (bólogat): Igaza van. Ez nem is volt egy jól sikerült felvétel. És ha szabad kérdeznem, ön nős?

Ballon: (fogait csikorgatja).

Lóden: (irigyen): Boldog ember! Önnek még megvannak a fogai. Én, sajnos, már húszéves koromban elvesztettem négy fogamat. Persze a sok édesség... (Zacsokot vesz elő.) Parancsol narancsdrázszt?

Ballon: Frászt!

Lóden: Természetesen minden attól függ, hogy milyenek azok a fogak. Van nekem egy unokatestvérem Balassagyarmaton, aki...

Ismerősnek tetszik lenni Balassagyarmaton?

Ballon: (örjöngve felugrik és a kupé távoli sarkába ül).

Lóden: (feláll és mellé ül);

Igaza van. Én is éreztem, hogy ott egy kicsit huzatos.

Ballon: (tájtékozva meghúzza a vérszékét és elmenekül a vonatból).

Galambos Szilveszter

kérdést a kiváló tenorista. —

Mindent! Pályafutásom kezdetét. Hogy is volt? Az Operaház énekkarában énekeltem, amikor egyszer a színészjejrónál ösztetálkoztam Vaszy Viktorral. Azt kérdezte tőlem, hogy a komoly, vagy könnyűzenehez van-e kedvem. „Csak a komoly zenéhez” — feleltem. Így kerültem 1945-ben Szegedre, s mondhatom, alapító tagja vagyok a szegedi operának. Az első hónapok bizony elég nehezek voltak, de amikor a Carmen első előadásán az akkori tenorista nem a legsikeresebben szerepelt...

— ... Vagyis megbukott — szoltam közbe.

— Ezt nem én mondtam. Szóval a második előadásom én énekeltem már Don José szerepét és kirobbanó sikert arattam. Tehát ez a beugrás, illetve kollégám sikertelen szereplése hozta meg számomra az első sikert. Ezután következett Cavaradossi, Turidu és a többi már tudjátok.

— Szegedet azért szerettem akkor, mert nyugalom és békeség volt ott, és mert a szegedi közönség érzi és értékeli a muzsikát. Ezek a szálak, no meg sok ott szerzett jó barát kötnek Szegedhez, melyek — úgy érzem — elszakíthatatlanok.

— Várjál csak! — mondja mielőtt befejezzük a beszélgetést. — Még a kezdetben volt, amikor egyszer Vaszy azt mondta nekem: „Jóskám, magának a torkában van a csodálatos hangszer, csak meg kell tanulni rajta játszani...”

Simándy József meg is tanult azon a „hangszeren” játszani, és ezt a „játékot” már nemcsak az ország, de Európa operaközönsége is megcsodálhatta.